

CICLUL I: LICENȚĂ
CURRICULUM
LA DISCIPLINA OPȚIONALĂ
INTEGRITATEA PROFESIONALĂ ȘI POLITICI ANTICORUPȚIE

**ELABORAT CU SUPORTUL PNUD ȘI CENTRULUI NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE ÎN CADRUL PROIECTULUI**

**„CONSOLIDAREA FUNCȚIILOR DE PREVENIRE A CORUPȚIEI ȘI CELOR
ANALITICE ALE CENTRULUI NAȚIONAL ANTICORUPȚIE”, FINANȚAT DE
CĂTRE MINISTERUL DE EXTERNE AL NORVEGIEI**

ȘI IMPLEMENTAT DE CĂTRE PNUD MOLDOVA

AUTOR: ALIONA RUSNAC

SEMESTRUL I SAU II

NUMĂRUL TOTAL DE ORE - 120

ORE DE LUCRU INDIVIDUAL -75

ORE DE CONTACT DIRECT - 30

INCLUSIV SEMINARE - 15

**EVALUARE – TEST, PARTICIPARE ACTIVĂ, FRECVENTAREA LECȚIILOR,
LUCRUL INDIVIDUAL,**

CREDITE - 4

RECOMANDAT PENTRU APROBARE

CHIȘINĂU 2016

I. Preliminarii

Disciplina didactică *Integritatea profesională și politici anticorupție*, așa cum sugerează titlul său, presupune un conținut extraordinar, multiaspectual și chiar sofisticat de maxim interes prin natura abordării sale.

Integritatea profesională este coloana vertebrală pentru oricare profesie în cadrul unui stat democratic bazat pe drept. Existența statului de drept, acceptarea valorilor și principiilor acestuia presupune încrederea în justiție, în valorile morale și profesionale. Iar pentru ca încrederea cetățeanului să existe, profesioniștii care activează în domeniul public și cel privat trebuie să ofere credibilitate. Aceasta necesită un comportament dincolo de orice reproș, o conduită profesională exemplară și, ținând cont de această cerință, vom analiza în cadrul disciplinei de față integritatea profesională și afectarea acesteia prin corupție. Demersul nostru are ca scop o dimensionare cât mai fidelă a corupției din domeniul privat și/sau public, pentru a formula o poziție adecvată față de acuzele tot mai dese în acest sens, dar fără a avea întotdeauna o bază fundamentată.

Integritatea profesională (publică), transparența actului de guvernare și responsabilitatea administrației publice față de societate sunt elementele care stau la baza încrederii în instituții. Combaterea corupției în cadrul instituțiilor ar readuce încrederea societății în sistemul de organizare și principiile statului de drept și ale democrației participative.

Integritatea profesională și politicile anticorupție este o disciplină creată la inițiativa Centrului Național Anticorupție și cu aportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, pentru a răspunde unei provocări emergente pe piața muncii din Republica Moldova, având o puternică orientare aplicativă și de dezvoltare de abilități și competențe în domeniul integrității profesionale. Scopul studiului dat constă în familiarizarea studenților cu cele mai importante aspecte privind integritatea profesională, subiecții acesteia și practicile internaționale. Integritatea este trăsătura de bază spre care aspiră domeniul public și privat.

Pregătirea specialiștilor în domeniul politicilor de conformitate are în vedere dezvoltarea de abilități și competențe în domeniul integrității publice/private, a politicilor antifraudă și anticorupție, astfel încât acestea să asigure funcțiunile cheie la nivelul organizațiilor publice și private de securizare împotriva vulnerabilităților și de asistență și promovare a măsurilor de evitare a vulnerabilităților în domeniul integrității publice, a politicilor antifraudă și anticorupție.

Cu referire la politicile anticorupție ce urmează a fi elaborate, prezentul curs de lecții va încerca să convingă auditoriul că, în raport de destinatari, o astfel de politică trebuie să se adreseze, în primul rând, personalului din instituțiile vizate al cărui comportament integru trebuie pretins și încurajat. De asemenea, cursul trebuie să se adreseze persoanelor din exteriorul instituțiilor, adică celor care apelează sau pot apela la serviciile acestora.

Metodica utilizată în cadrul lecțiilor teoretice și practice (prelegeri și seminare) va fi una interactivă bazată pe acumularea cunoștințelor teoretice prin dezvoltarea abilităților practice. Vor fi invitați reprezentanți ai agențiilor specializate de integritate și de luptă cu corupția precum Centrul Național Anticorupție și Autoritatea Națională de Integritate, vor fi analizate cazurile practice și organizate vizite de studiu în cadrul agențiilor nominalizate, pentru ca studenții să perceapă ce consecințe survin în cazul încălcării clauzei de integritate profesională, să devină profesioniști ce vor identifica încălcările clauzei de integritate profesionale, precum și să implementeze cunoștințele în viitor în profesiile alese indiferent de tărâmul de activitate al acestora, devenind adevărați promotori ai integrității profesionale.

Grup țintă: studenții ciclului I – licență (non juriști) anul II, III sau IV ai instituțiilor de învățământ superior de stat și privat din domeniul umanistice, politice, sociale, științe ale

comunicării, științe ale naturii, științe exacte, tehnologia chimică și biotehnologii și protecția mediului.

Cursul dat poate fi predat studenților de la secția zi, cât și celor de la secția fără frecvență. Cursul poate fi predat atât prin contact direct, cât și la distanță.

II. Administrarea disciplinei

Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplina	Semestrul	Numărul de ore					Evaluarea	Nr. de credite
				Total	C	S	L	LI		
	Integritate profesională și politici anticorupție			120	30	15		75	Raport final Test, participare activă, frecventarea cursurilor, Obținerea certificatului de absolvire	4

Nr.	Unități tematice	Ore		
		C	S	LI
1	Noțiuni generale privind integritatea profesională.	4	3	10
2	Domeniul de aplicare și principiile generale ale integrității profesionale.	4	2	15
3	Actorii integrității profesionale. Activitățile și zonele de risc ce discreditează integritatea.	10	4	20
4.	Răspunderea pentru încălcarea clauzei de integritate.	6	4	15
5	Analiza strategiilor și politicilor anticorupție în Republica Moldova.	6	2	15
Total		30	15	75

III. Competențe:

Prin studiul disciplinei *Integritatea profesională și politici anticorupție* licențiații obțin competența de a:

- Respecta deontologia profesională în polemica cu colegii;
- Înțelege conceptele de bază privind conceptul de integritate;
- Înțelege conceptele de bază privind principiile generale de etică și integritate;
- Demonstra spiritul de inițiativă și acțiune pentru actualizarea cunoștințelor profesionale în domeniul integrității profesionale;
- Evalua corectitudinea sau incorectitudinea unor soluții din literatura de specialitate, practică, bazându-se pe cunoștințele acumulate;
- Evalua atribuțiile de serviciu ce urmează a fi îndeplinite cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine de către funcționarii publici (agenții publici);
- Analiza efectelor care survin în urma comiterii faptelor ilegale (încălcarea clauzei de integritate), precum și în spiritul de a se abține de la orice act sau faptă care poate prejudicia imaginea, prestigiul sau interesele unității în care activează sau în care va activa;
- Îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine, precum și în spiritul de a se abține de la orice act sau faptă care poate prejudicia imaginea, prestigiul sau interesele unității în care activează sau va activa;
- Adopta, în planul interacțiunii cu o persoană aflată în exercițiul funcțiunii, o atitudine liberă de orice influență asupra comportamentului și deciziilor acesteia.

IV. Obiective generale ale disciplinei

1. La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- Stabilirea noțiunii de integritate profesională;
- Cadrul juridic internațional și național privind integritatea profesională;
- Determinarea importanței promovării integrității în sectorul public și privat;
- Definirea principiilor de integritate și de etică;
- Stabilirea autorităților abilitate să lupte cu corupția (Centrul Național Anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate și alți actori);
- Structura și funcțiile autorităților abilitate să protejeze integritatea și să lupte cu corupția;
- Identificarea zonelor de risc ce discreditează integritatea;
- Cunoașterea definiției de corupție, cauzele corupției, consecințele corupției și efectele acesteia asupra instaurării unui stat bazat pe drept în care sunt respectate legile;
- Definirea conflictului de interese, reglementarea juridică a conflictului de interese și a stărilor de incompatibilitate, evitarea acestora în realizarea funcției publice;
- Reglementarea juridică a achizițiilor publice, particularitățile faptelor ilegale comise de funcționarii publici și demnitarii publici;
- Particularitățile faptelor ilegale comise de persoane fizice și juridice ce au încălcat normele de etică;
- Cunoașterea diferenței dintre diverse categorii de fapte ilegale: abateri disciplinare, contravenții, infracțiuni;

- Identificarea sursele naționale și internaționale de reglementare a faptelor ilegale comise de funcționarii publici și/sau demnitarilor publici;
- Enumerarea și explicarea efectele aplicării sancțiunilor asupra funcționarilor publici/demnitarilor publici;
- Enumerarea efectele aplicării sancțiunilor asupra persoanelor fizice și sau juridice;
- Definirea noțiunilor de bază privind integritatea profesională;
- Identificarea subiecților integrității profesionale, activităților de risc al discreditării integrității;
- Cunoașterea cadrului actual anticorupție;
- Cunoașterea eforturilor de ultimă oră ale Republicii Moldova în materia implementării diverselor politici anticorupție – de natură să compatibilizeze legislația și practicile sale anticorupție cu standardele Uniunii Europene.

2. La nivel de aplicare:

- Stabilirea efectelor nerespectării normelor etice și ale integrității profesionale;
- Analiza standardelor europene și internaționale în domeniul integrității în vederea comparării acestora cu prevederile legislației în vigoare din Republica Moldova;
- Analiza polemicilor științifice vis-a-vis de instituția integrității și aplicabilitatea acesteia în practica cotidiană;
- Delimitarea diferitor tipuri de clasificări ale principiilor: principii de bază, principii speciale, principii de integritate profesională, principii de integritate instituțională;
- Stabilirea competențelor autorităților naționale de luptă cu corupția și diferențierea rolului fiecărei autorități în lupta cu corupția;
- Diferențierea zonelor de risc și analiza consecințelor admiterii unor astfel de riscuri în cadrul activității publice;
- Stabilirea cazurilor de conflict de interese și a stărilor de incompatibilitate;
- Stabilirea actelor normative ce reglementează faptele ilegale comise de funcționari publici și/sau demnitari publici;
- Stabilirea faptelor ilegale care sunt abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni;
- Diferențierea faptelor ilegale care sunt considerate abateri disciplinare și stabilirea efectelor viitoare în cazul aplicării abaterilor disciplinare;
- Determinarea faptelor ilegale ce sunt contravenții și sancțiunilor ce sunt aplicate;
- Determinarea pedepselor/sancțiunilor care sunt aplicate funcționarilor publici și/sau demnitarilor publici ce au încălcat clauze de integritate profesională;
- Determinarea efectelor cu caracter imediat și viitor care survin ca urmare a aplicării sancțiunilor/pedepselor funcționarilor publici / demnitarilor publici;
- Analiza și compararea strategiilor anticorupție existente în Republica Moldova și alte state;
- Formularea unor propuneri de îmbunătățire a acțiunilor întreprinse de instituțiile de stat în vederea prevenirii și combaterii corupției prin prisma politicilor anticorupție existente;
- Participarea la identificarea unor soluții pentru probleme de politici anticorupție.

3. La nivel de integrare:

- Analiza cazurilor și practicilor de succes ale țărilor dezvoltate și aplicabilității acestora în legislația Republicii Moldova privind integritatea profesională;
- Elaborarea unui cod de conduită/cod de etică/cod de integritate pentru o instituție

- publica și/sau pentru o instituție privată;
- Integrarea principiilor de integritate și a politicilor anticorupție în cadrul codurilor de conduită a funcționarilor publici;
  - Evaluarea prevederilor naționale privind competențele autorităților abilitate să lupte cu corupția;
  - Analiza studiilor de caz privind riscurile ce discreditează integritatea, precum: conflictul de interese; procesele de achiziții publice; finanțarea partidelor politice; cadourile și donațiile; discriminarea și favoritismul;
  - Evaluarea importanței instituirii răspunderii funcționarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate;
  - Formularea propunerilor privind mărimea sancțiunilor și pedepselor aplicate funcționarilor publici / demnitarilor publici;
  - Estimarea eficienței aplicării sancțiunilor / pedepselor funcționarilor publici / demnitarilor publici;
  - Recomandarea măsurilor alternative de sancționare a funcționarilor publici / demnitarilor publici ce au încălcat clauza de integritate profesională;
  - Estimarea sancțiunilor / pedepselor ce sunt aplicate persoanelor fizice / persoanelor juridice ce au încălcat clauza de integritate / etică profesională;
  - Stimularea motivației pentru extinderea și aprofundarea cunoștințelor prin instruire și autoinstruire;
  - Posibilitatea de a face conexiuni analitice între diferite probleme ce țin de domeniul anticorupție;
  - Estimarea imperfecțiunilor cadrului actual anticorupție.

V. Obiective de referință și conținuturi.

I. Noțiuni generale privind integritatea profesională	
Obiective de referință	Conținut
<ul style="list-style-type: none"> - Să stabilească aspectele teoretice și practice privind integritatea profesională; - Să stabilească aspectele teoretice și practice privind integritatea instituțională; - Să identifice subiecții integrității profesionale; - Să determine activitățile și zonele de risc ce discreditează integritatea; - Să determine categoriile diferitor tipuri de integrități: instituțională, profesională, publică, academică, politică, integritatea în sectorul privat și public; - Să efectueze analiza standardelor naționale și internaționale privind integritatea; - Să efectueze propuneri de adaptare și de implementare a practicilor țărilor dezvoltate în domeniul integrității profesionale în legislația Republicii Moldova; - Să stabilească problemele integrității în mediul 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiuni introductive privind integritatea profesională. 2. Reglementarea juridică națională și internațională privind integritatea profesională. 3. Unele particularități ale cadrului instituțional al integrității profesionale. Riscurile integrității profesionale. 4. Standarde internaționale privind integritatea profesională. 5. Promovarea integrității publice/profesionale în cadrul instituțiilor publice și private.

<p>public și cel privat prin analize și dezbateri pe marginea unor studii de caz;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Să elaboreze un proiect privind integritatea profesională în sectorul public/privat în baza analizei datelor colectate prin interviuri cu persoanele cheie în cadrul unor companii și/sau instituții publice. 	
II. Principiile de integritate și etică. Domeniul de aplicare a normelor de etică profesională	
Obiective de referință	Conținut
<ul style="list-style-type: none"> - Să identifice noțiunea de principiu drept un procedeu, un temei logic al lucrurilor; - Să identifice principiile generale ale integrității și să determine specificul acestor principii; - Să clasifice principiile integrității, să estimeze importanța acestor clasificări; - Să estimeze importanța principiilor integrității, aplicabilitatea acestora subiecților din domeniul public și/sau privat; - Să determine principiile generale și speciale ale integrității caracterizând particularitățile principiilor generale și celor speciale; - Să determine domeniul de aplicare a principiilor integrității, rolul principiilor în respectarea valorilor etice de către funcționarii publici / persoanele fizice și juridice. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Particularitățile și clasificarea principiilor de etică și integritate profesională. 2. Domeniul de aplicare a normelor de etică profesională. 3. Principiile de etică și integritate aplicabile sectorului privat.
III. Actorii integrității profesionale. Activități și zone de risc ce discreditează integritatea	
Obiective de referință	Conținut
<ul style="list-style-type: none"> - Să cunoască instituțiile internaționale și naționale specializate în prevenirea și combaterea corupției; - Să identifice structura instituțiilor naționale și să diferențieze funcțiile agențiilor naționale de prevenire și combatere a corupției; - Să identifice subiecții sistemului național de integritate și să identifice funcțiile fiecărui subiect al sistemului național de integritate; - Să cunoască activitățile și riscurile ce atentează la integritatea profesională; - Să identifice noțiunea și cauzele corupției, precum și efectele acesteia asupra instaurării ordinii de drept în cadrul unui stat bazat pe drept; - Să identifice situațiile de conflict de interese și care sunt consecințele identificării conflictului de interese asupra unui funcționar public; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actorii integrității profesionale. <ol style="list-style-type: none"> 1.1.instituții internaționale; 1.2.autorități naționale specializate. 2. Activități și zone de risc ce discreditează integritatea. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. corupția; 2.2. conflictul de interese; 2.3. procesele de achiziții publice; 2.4. lobbying; 2.5. finanțarea partidelor politice / donațiilor politice; 2.6. înlesnirea plăților; 2.7. cadourile și donațiile; 2.8. discriminarea și favoritismul; 2.9. nepotismul și favoritismul politic.

<ul style="list-style-type: none"> - Să cunoască subiecții procedurii de achiziții publice, participanții la procedura de achiziții, condițiile participării la licitațiile publice, și care sunt cazurile de excludere a participanților din procedura de achiziție publică ca urmare a cazurilor de corupție; - Să identifice cazurile negative de lobby și influența acestora asupra luării deciziilor de către funcționarii publici; - Să stabilească cazurile când partidele politice obțin finanțări din surse interzise de legislația în vigoare și care sunt consecințele obținerii veniturilor ilegale; - Să cunoască noțiunea de cadou și donație și care sunt prevederile legislației în vigoare privind primirea cadourilor, declararea acestora; - Să identifice noțiunea de nepotism, favoritism, discriminare; - Să stabilească cazurile de incompatibilitate și de restricții în cadrul funcției publice. 	<p>3. Asigurarea integrității prin controlul veniturilor și proprietăților funcționarilor publici și ale demnitarilor.</p> <p>4. Incompatibilități și restricții.</p> <p>4.1. Incompatibilități la funcția publică.</p> <p>4.2. Restricțiile impuse de exercitarea funcției publice.</p>
IV. Răspunderea funcționarilor publici și a demnitarilor pentru încălcarea clauzei de integritate	
<p>Obiective de referință</p>	<p>Conținut</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Să identifice și să definească faptele ilegale; - Să identifice sursele internaționale ce reglementează faptele ilegale săvârșite de persoane cu statut public; - Să identifice sursele naționale ce reglementează faptele ilegale săvârșite de persoane cu statut public; - Să descrie care fapte ilegale sunt considerate abateri disciplinare; - Să delimiteze faptele ilegale care sunt considerate abateri disciplinare de cele contravenționale; - Să stabilească care fapte ilegale sunt considerate contravenții și care sunt considerate infracțiuni; - Să descrie sancțiunile și pedepsele aplicate în cazul încălcării clauzei de integritate; - Să identifice dacă sancțiunile aplicate funcționarilor și demnitarilor publici în cazul încălcării clauzei de integritate sunt mai dure decât cele aplicate agenților economici sau persoanelor fizice; - Să stabilească efectele imediate și de viitor ale aplicării sancțiunilor și pedepselor. 	<p>1. Reglementarea juridică a faptelor ilegale comise de funcționarii publici și/sau demnitarii publici.</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1. Abaterile disciplinare.</p> <p style="padding-left: 20px;">1.2. Contravențiile.</p> <p style="padding-left: 20px;">1.3. Infracțiunile.</p> <p>2. Sancțiunile și pedepsele aplicate în cazul încălcării clauzei de integritate.</p> <p>3. Efectele aplicării sancțiunilor și pedepselor funcționarilor / demnitarilor publici.</p>
VI. Strategii și politici anticorupție în Republica Moldova	

Obiective de referință	Conținut
<ul style="list-style-type: none"> - Să analizeze cadrul juridic actual privind strategiile și politicile anticorupție îndreptate spre prevenirea și combaterea corupției; - Să analizeze eficiența politicilor și acțiunilor anticorupție îndreptate spre prevenirea și combaterea corupției; - Să estimeze recomandări de politici pentru redresarea sectorului anticorupție; - Să identifice principalele impedimente în implementarea strategiilor și politicilor anticorupție în Republica Moldova. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cadrul juridic privind strategiile și politicile anticorupție îndreptate spre prevenirea corupției. 2. Cadrul juridic actual privind politicile anticorupție întreprinse spre combaterea corupției. 3. Principalele impedimente în implementarea strategiilor și politicilor anticorupție în Republica Moldova. 4. Eficiența politicilor și acțiunilor anticorupție.

VII. Lucrul individual

Produs preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
Referat	<ul style="list-style-type: none"> - Studiu bibliografic; - Studiu experimental; - Elaborarea concluziilor și recomandărilor pe marginea unor subiecte indicate în anexa nr.2; 	<ul style="list-style-type: none"> - Profunzimea studiului; - Diversitatea surselor; - Analiza critică a rezultatelor prezentate; - Volumul (5-10 pag.) - Identificarea posibilităților de aplicare a rezultatelor. 	La tema 1, 2, 3, 4, 5
Studiu de caz	<ul style="list-style-type: none"> - Selectarea a 1-2 cauze penale de corupție; - Analiza cazurilor, expunerea acțiunilor ce urmau a fi întreprinse și dacă au fost comise careva încălcări ale clauzei de integritate profesională de către subiecții cu statut public; - Formularea concluziilor proprii. 	<ul style="list-style-type: none"> -Profunzimea studiului; -Corectitudinea utilizării termenilor; -Analiza critică a rezultatelor prezentate; -Relevanța concluziilor. 	Fiecare lecție practică (seminar)
Interviu	<ul style="list-style-type: none"> - Fiecare student își va alege o persoană care consideră că l-a impresionat prin activitățile sale în promovarea integrității și principiilor de integritate. 		La tema nr.1
Guest speaker (invitat)	<ul style="list-style-type: none"> - Invitat din agențiile specializate de luptă cu corupția și prevenirea acesteia precum CNA și ANI 		La tema nr. 1 și 3, 4, 5

Analiza statutului funcționarului public, demnitarului, agentului public	-		Tema nr.1.
Raport final	-	- Raportul în volum de 10 pagini sau power point. - Drept alternativă studentul sau un grup de studenți pot lucra la elaborarea unui mini interviu (mini film documentar) sau mini film, sau desen animat realizat de ei cu privire la integritatea profesională sau încălcarea clauzei de integritate profesională.	Prezentat la evaluare

Mostre de evaluare sumativă și finală

Studentii vor fi evaluați și vor obține certificate la finele audierii cursului opțional *integritatea profesională și politici anticorupție* în baza următoarelor criterii: 20% participare activă și evaluarea curentă în timpul seminarelor; 30% evaluare sumativă sub forma unui test sau lucru individual; 50% testul final care poate fi realizat prin scrierea unui referat care se prezintă în clasă și/sau a unui studiu de caz sau evaluare finală după modelul anexat.

VIII. PLANIFICAREA ORELOR DE SEMINAR ȘI LECȚILOR PRACTICE

1. Planul fiecărui seminar are caracter variabil, se întocmește de către profesorul care petrece orele de seminar, luând în considerare componența grupei academice, nivelul de pregătire a studenților, în limitele programei analitice, utilizând metodică individuală.
2. Studenții vor pregăti la unele seminare referate științifice. Tematica referatelor științifice este evidențiată în cuprinsul fiecărei teme. Cele mai reușite din referatele științifice raportate vor fi selectate pentru prelungirea investigației științifice și participarea autorilor lor la simpoziioanele științifice studențești.
3. Întru formarea deprinderilor practice de aplicare a normelor de etică și integritate, pe parcursul orelor de seminar vor fi aplicate elemente de lecții practice.
4. În procesul orelor de seminar active se va utiliza practica activității instanțelor de stat, punându-se accent pe respectarea clauzelor de integritate în cadrul instituțiilor de stat.

IX. Referințe bibliografice:

1. Convenția ONU împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003. Ratificată de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Convenției ONU împotriva corupției nr.158 din 6 iulie2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.103-106.
2. Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie1999. Ratificată de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Convenției penale privind corupția nr.428 din 30 octombrie2003// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.229.
3. Convenția civilă privind corupția, ratificată prin Legea Republicii Moldova nr. 542 din 19 decembrie2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 006.
4. Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția, adoptat la Strasbourg la 15 mai 2003. Ratificat de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Protocolului adițional la Convenția penală privind corupția nr. 157 din 6 iulie2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.103-106.
5. Rezoluția nr.51/59 a Adunării Generale ONU privind Codul internațional de comportament al persoanelor oficiale din 12 decembrie1996. www.just.ro (vizitat 01.08.2016).
6. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie1994 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1.
7. Codul contravențional al Republicii Moldova: Legea nr.218 din 24 octombrie2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.3-6.
8. Legea Republicii Moldova privind aderarea Republicii Moldova la grupul de State contra corupției (GRECO) nr.297 din 22 iunie2001 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.067.
9. Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr.90 din 25 aprilie2008// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103-105.
10. Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190 din 26 iulie2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.141-145.
11. Legea privind codul de conduită a funcționarului public nr.25 din 22 februarie2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103-105.
12. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 4 iulie 2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008 , nr.230-232.

13. Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr.1264 din 19 iulie2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.124-125.
14. Legea cu privire la aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție nr.252 din 25 octombrie2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.276-280.
15. Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr.178 din 25.07.2014 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.178.
16. Codul penal al Republicii Moldova: Legea nr.985 din 18 aprilie2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129.
17. Legea privind conflictele de interese nr.16 din 15 februarie2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.72-75.
18. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr.199 din 16 iulie 2010 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.194-196.
19. Legea cu privire procuratură nr. 3 din 25 februarie2016 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.69-77.
20. Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr.1104 din 6 iunie2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.209-211.
21. Legea privind testarea integrității profesionale nr.325 din 23 decembrie2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.35-41.
22. Proiectul legii integrității, [on-line] http://cna.md/sites/default/files/proiecte_decizii%20/pr.legeintegritatii_consultare_04.2016.pdf (vizitat 06.09.2016).
23. Hotărâre pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2016 nr.154 din 21 iulie 2011 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.166-169.
24. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate nr.707 din 9 septembrie 2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.198-204.
25. Hotărâre privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, evaluarea, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol nr.134 din 22 februarie2013 // Monitorul Oficial, 2013, nr. 42-47.

26. Hotărâre cu privire la aprobarea metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție în autoritățile și instituțiile publice nr.906 din 28 iulie2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.152-153.
27. Hotărâre privind expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative nr.977 din 23 august2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.134-136.
28. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.11 din 22 decembrie2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție//http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php
29. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală (2008-2010): Culegere/col.red. Gurschi C., Botezatu R., Dolea Ig., ș.a. Chișinău: Tipografia centrală 2012.
30. Raportul de activitate al Centrului Național Anticorupție perioada: 2014-2015. Chișinău 2016. [on-line] http://cna.md/sites/default/files/statdata/raport_cna_24.02.16.pdf (vizitat 10.09.2016).

Literatura recomandată pentru evaluare:

31. Cojocaru C. Eficiența politicilor și acțiunilor anticorupție în contextul Planului de Acțiuni UE-RM. Chișinău. Editura Adept 2009.
32. Cojocaru C., Ioniță L., Gurin C. Studiu declararea averilor și veniturilor demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și ale persoanelor cu funcții de răspundere: probleme și perspective de soluționare pentru Republica Moldova. Centrul de analiză și prevenire a corupției. Chișinău, martie 2009.
33. Danileț Cristi. Corupția și anticorupția în sistemul juridic. București. Editura C.H.Beck 2009, 223 p.
34. Forth Evaluation Round. Corruption prevention in respect of members of Parliament,judges and prosecutors. [on-line]:[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEval4Rep\(2016\)6_Moldova_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEval4Rep(2016)6_Moldova_EN.pdf) (vizitat 19.09.2016).
35. Gațcan I. Corupția ca fenomen social și mecanisme anticorupție (Cazul Republicii Moldova). Teză de doctor. Chișinău: 2015.
36. Gerhold K. Becker,Integritatea ca ideal moral și de referință în afaceri, Jurnal Internațional al Eticii în Afaceri 2, nr.2 (2009).
37. Integritatea în mediul de afaceri. Modele de bune practici europene. sub coord. Alistar V. Transparency International Romania: București 2013, [on-line] <http://www.ceccarsatutare.ro/userfiles/INTEGRITATE.pdf> (vizitat 06.09.2016).

38. Litvinenco S., Melnic L., Gheorghiu T. Ghid metodic. Aplicarea Codului de conduită a funcționarului public din Republica Moldova. Cancelaria de Stat. Ghid metodic. Chișinău 2013. p. 53-56.
39. Nicolae R., Stan V. Bune practici și instrumente de lucru pentru prevenirea corupției în administrația publică. [on-line] http://www.anfp.gov.ro/bnr/file/Ghid_bune_practici.pdf (vizitat 15.09.2016).
40. Notă informativă cu privire la proiectul legii integrității [on-line] http://cna.md/sites/default/files/proiecte_decizii%20nota_info_integritate_site_2.pdf (vizitat 15.09.2016).
- 41.
42. Patrick E. Murphy Eighty Exemplary Ethics Statements [on-line] <http://gain.org/our-team/dr-patrick-e-murphy> (vizitat 10.09.2016).
43. Principiile etice și de conduită în afaceri [on-line] https://www.ch2m.com/sites/default/files/content/basic_page/attachments/CH2M-HILL-supply-chain-Romanian.pdf (vizitat 10.09.2016).
44. Raport de evaluare a riscurilor de corupție în sistemul achizițiilor publice [on-line] http://cna.md/sites/default/files/raport_de_evaluare_a_riscurilor_in_sistemul_achizitiilor_publice_0.pdf (vizitat 20.09.2016).
45. Tipa I. Integritatea funcționarilor publici și a demnitarilor în exercitarea funcției publice sau a mandatului, după caz. Studiu conform contractului de grant AO CREDO. Îmbunătățirea cadrului legislativ și a practicii juridice. Chișinău 2015. 56 p.
46. Troșin P. Perspectiva reglementării activităților de lobby în Republica Moldova. IDIS Viitorul 2011.

Literatură recomandată pentru referate și raport final:

1. Butnaru Gh., Bejan O., Obreja E. Cum să ne protejăm de corupție: ghid pentru cetățean. Ch.: Transparency International – Moldova, 2006 (Tipogr. “Bons Offices”) – 70 p.
2. Cherciu Elena. Corupția. Caracteristici și particularități în România. București: Edit. Lumina. 318 p.
3. Cojocaru C. Eficiența politicilor și acțiunilor anticorupție în contextul planului de acțiune UE - RM. Chișinău: Editura ARC 2009, 124 p., p. 96.
4. Cultura juridică și prevenirea corupției // Materialele conferinței internaționale. Chișinău, 1 noiembrie 2007- coord. Efim Obreja, Gheorghe Avornic; Transparency Intern. Moldova. – Ch.: Transparency Intern. Moldova, 2007 (Bons Offices SRL). – 268 p.

5. Iachimov S., Stoianov S. Corupția în Moldova și lupta cu ea. – Comrat, Institutul pentru Democrație, 2007. – 28 p.
6. Miculeț L. Reglementarea juridică a răspunderii pentru infracțiunile economice și corupție în SUA și Republica Moldova: Studiu comparat.
7. Mîndru V., Carașciuc L. Corupția în poliția rutieră din municipiul Chișinău: studio sociologic.
8. Obreja E. Prevenirea corupției politice prin reglementarea finanțării partidelor politice și campaniilor electorale. Transparency International – Moldova, 2007 (Tipogr. “Bons Offices”). – 117 p.
9. Pînzari S, Carașciuc L., Spinei I. Diagnosticul mitei în afaceri. Transparency internațional – Moldova. – Ch.: Transparency International – Moldova 2005 (Tipogr. “Bones Offices”). 92 p.
10. Pînzari S., Spinei I. Administrarea corporativă – premisă a transparenței și prevenirii corupției.- Ch.: Transparency International – Moldova, 2004 (Tipogr. “Bons Offices”). – 88 p.
11. Popov Ruslan, Subiectul infracțiunilor prevăzute în capitolele XV și XVI din partea specială a Codului Penal. Material metodic-didactic. USEM, Facultatea de Drept, Catedra Științe Penale. – Ch.: CEP USM, 2012. – 315 p.
12. Prevenirea și combaterea corupției în Republica Moldova: acte normative naționale. Vol. I (cu modificările și completările operate până la 13 octombrie 2004). Transparency International – Moldova, 2004 (Tipogr. “Bons Offices”). – 88 p. Ch.; - 2004. 216 p.
13. Prevenirea și combaterea corupției: documente internaționale / Transparency Intern. Moldova. – Ch.: Transparency Intern. Moldova, 2007 (Bons Offices SRL). – 320 p.
14. Prohnițchi Valeriu. Contextul economic și instituțional al corupției, raport analitic RA/1. Centrul politici economice. IDIS “Viitorul”. Ch. TISH, 2003. – 64 p. (Col. “Evaluarea mediului instituțional al economiei”).
15. Spinei I., Carașciuc L., Obreja E., Lazari C. Măsurăm corupția: de la sondaj la sondaj. Transparency Intern. Moldova. - Chișinău 2008. 104 p.
16. Theodor Mrejeru ș.a. Infracțiunile de corupție. Aspecte teoretice și practice. București: Editura ALL BECK, 2000, 304 p.

Model de test grilă pentru evaluarea sumativă

Test-grilă:

1. Conflictul de interese este:
  - a) Interesul material al unei persoane;
  - b) Interesul profesional al unei persoane;
  - c) Interesul patrimonial ce poate influența decizia luată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

2. Identificați ce element lipsește din definiția corupției prezentată mai jos?

orice folosire ilegală de către o persoană a funcției sale pentru primirea unor foloase materiale sau a unui avantaj necuvenit pentru sine sau pentru o altă persoană, contrar intereselor legitime ale societății și ale statului, ori acordarea ilegală a unor foloase materiale sau avantaje necuvenite unei alte persoane.

- a) Subiect.
- b) Persoană cu statut public.
- c) Persoană fizică sau juridică.

3. Care este perioada în care subiectul declarării intereselor personale trebuie să anunțe șeful ierarhic superior despre constatarea încălcării clauzei de conflict de interes.

- a) 2 zile
- b) 3 zile
- c) 10 zile.

4. Care este suma maximă care poate fi donată de către o persoană fizică unui partid politic?

- a) 1000 lei.
- b) 200 salarii medii.
- c) 200 Euro.

5. Care este valoarea maximă admisă de legislație pentru un cadou oferit persoanei cu statut public?

- a) 1000 lei.
- b) 1000 Dolari SUA.
- c) 1000 Euro.

6. Identificați din noțiunile prezentate mai jos care este caracteristică tratamentului preferențial acordat familiei și prietenilor de către o persoană funcționar public sau demnitar public.

- a) Fraternitate.

- b) Favoritism.
  - c) Nepotism.
7. Identificați, în cazul când o persoană este conducătorul unei agenții de stat (Director) iar soția acestuia este contabil șef, care din definițiile prezentate mai jos este caracteristică situației prezentate?
- a) Incompatibilitatea funcției.
  - b) Restricția funcției.
  - c) Recuzare.
8. Cine din categoria indicată mai jos face parte din cercul membrilor familiei?
- a) Fosta soție.
  - b) Tatăl vecinului.
  - c) Cumătrul.
  - d) Fiul.
  - e) Fiica.
  - f) Mama vitregă.
9. Din definiția prezentată mai jos identificați ce element nu este caracteristic interesului personal? “Orice interes general al societății, material sau nematerial, al persoanelor prevăzute la art.3 care rezultă din necesitățile sau intențiile personale ale acestora, din activități care altfel pot fi legitime în calitate de persoană privată, din relațiile lor cu persoane apropiate sau persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile personale cu partide politice, cu organizații necomerciale și cu organizații internaționale, precum și care rezultă din preferințele sau angajamentele acestora”.
10. Identificați noțiunea corectă de interes public.
- a) Interes general al societății ca persoanele care dețin funcții publice să ia, în îndeplinirea atribuțiilor lor de serviciu, decizii imparțiale și legitime.
  - b) Interes al fiecărei persoane în reprezentarea societății și apărarea intereselor societății.
  - c) Interes general al funcționarilor publici.

Pentru fiecare întrebare se acordă câte 1 punct, respectiv nota va fi coraportată la numărul de întrebări răspunse corect.

Model de test pentru evaluarea finală

Subiectul I. Principiile de etică și integritate profesională

- 1.1. Dați noțiunea de principiu de etică.....3 p.
- 1.2. Caracterizați principiile generale și speciale ale eticii și integrității profesionale.....5 p.
- 1.3. Soluționați cauza.....7 p.

În cauza penală aflată pe rol la Judecătoria or. Râșcani, în care persoana învinuită era Dl Macovei, se presupunea că acesta ar fi săvârșit abuz de serviciu în calitatea sa de primar, acordând mai multor cetățeni (rude apropiate) terenuri de pământ cu titlu gratuit. Cauza

a fost examinată timp de 3 ani, cauza a fost încetată pe motive că nu sunt suficiente probe pentru a demonstra vinovăția primarului. În ziarul local Adevărul de Râșcani a fost publicată fotografia primarului, procurorului, judecătorului și a avocatului primarului în timpul când aceștia erau la o petrecere de nuntă.

Ce principii de integritate au fost încălcate în speță? Ce organ trebuie sesizat în acest caz?

Subiectul II. Conflictul de interese

- 2.1. Noțiunea de conflict de interese.....3p.
2.2. Identificați diferențele și asemănările dintre conflictul de interese și incompatibilitate.....5p.
2.3 Analizați speța.....7p.

Șeful Direcției întreținerea drumurilor este desemnat ca membru al comisiei de licitație care urmează să selecteze antreprenorul ce va repara porțiunea de drum DN Hâncești- Leova. Una dintre companiile care își manifestă intenția de a realiza lucrările de reparație este S.R.L. „Repair Limited”, printre ai cărei asociați se află chiar soția șefului direcției. Cu toate acestea, funcționarul de la Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor participă în procesul de licitație. *Analizați cazul și expuneți-vă asupra consecințelor ce pot surveni pentru funcționarul public?*

Barem de notare

5	6-8 puncte
6	9-11 puncte
7	12-18 puncte
8	19-25 de puncte
9	26-28 de puncte
10	29-30 de puncte

Anexa 2

Tematica orientativă a lucrului individual / Raportului final

1. Noțiunile generale privind integritatea profesională.
2. Subiecții integrității profesionale.
3. Tendințele actuale de modificare a cadrului integrității profesionale.
4. Analiza principiilor generale ale integrității profesionale.
5. Domeniul de aplicare a normelor de etică în sectorul public.

6. Domeniul de aplicare a normelor de etică și integritate profesională în sectorul privat.
7. Promovarea implementării normelor de etică și integritate profesională. Pilonii integrității instituționale.
8. Sistemul integrității naționale.
9. Actorii integrității profesionale în sectorul privat.
10. Analiza cazurilor de risc al integrității profesionale.
11. Incompatibilitățile și restricțiile exercitării funcției publice. Practica aplicabilității respectării acestor restricții. Recomandări de politici pentru redresarea sectorului anticorupție.
12. Funcționarul public / demnitarul public subiect ce a încălcat clauza de integritate.
13. Ce fapte ilegale sunt considerate abateri disciplinare și ce consecințe pot surveni în urma aplicării abaterilor disciplinare.
14. Retrogradarea din funcție, reducerea salariului: abateri disciplinare. Eficacitatea aplicării abaterilor disciplinare.
15. Corupția pasivă: probleme juridico – practice.
16. Răspunderea pentru actele de corupție.
17. Clasificarea actelor de corupție în dependență de subiecți, obiect, sancțiunile / pedepsele aplicate.
18. Alte forme de răspundere prevăzute de Legea privind prevenirea și combaterea corupției.
19. Subiectul special al infracțiunilor de corupție.
20. Rolul organelor de stat în prevenirea apariției infracțiunilor de corupție și în combaterea acestora.
21. Rolul societății civile în prevenirea apariției infracțiunilor de corupție și în combaterea acestora.
22. Parteneriatele publice private în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție.
23. Identificați care este rolul Parlamentului în prevenirea și combaterea corupției.
24. Guvernul drept un actor important în realizarea politicilor de prevenire și combatere a corupției.
25. Președintele Republicii Moldova – rolul în prevenirea și combaterea corupției.
26. Serviciul de Informații și Securitate - un pilon de bază în cadrul sistemului de integritate profesională. Rolul acestuia în prevenirea și combaterea corupției.
27. Analizați procedura de achiziții publice reglementată de legea privind achizițiile publice. Care sunt riscurile de corupție în cadrul achizițiilor publice.

28. Identificați strategiile de prevenire și combatere a corupției în cadrul partidelor politice în timpul campaniilor electorale.
29. Recomandări de politici pentru redresarea sectorului anticorupție.
30. Raport asupra corupției globale pe anul 2015. Rezumat probleme cheie ale corupției.
31. Standarde de integritate profesională.
32. Vulnerabilitatea sistemului de integritate din Republica Moldova în special cel al integrității judiciare.
33. Care sunt eforturile actuale de implementare a diverselor politici anticorupție de natură să compatibilizeze legislația și practicile sale anticorupție la standardele Uniunii Europene.